

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS :
külső monostorutca 152 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. n. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előzetesen a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltil.

KIADÓ-HIVATAL :
Kőszepetűza, STEIN J. könyvkereskedőre.

Előfizetési felhívás!

A jövő october 1-én lapunk folyama
uj évnegyedbe menvén át, tisztelettel kér-
jük fel t. olvasóinkat előfizetéseik megté-
telére.

Előfizetési ár évnegyedre 3 ft o. é.
egy hóra 1 ft

Az előfizetési pénzek bérmentve Stein
János középütczei könyvkereskedésébe
küldendők.

Kolozsvár, sept. 22-kén, 1861.

Az erdélyi országgyűlés kérdésének már eddigi fejlődésében is kétségtelen adatait látjuk annak, hogy azon maxima követése által, miként a cél szentesíti az eszközöket, nemcsak politikai elkövetkeztesség, nemcsak Ausztria par excellence conservativnek nevezetni szokott politikája, hanem magok a társadalmi lét „noli me tangere“ természetű alapkövetkei is compromittálva vannak.

Tényeket constatirozunk, mellőzve minden elvont okoskodást.

A bécsi összpontosító pártnak s általában a magyar ügy ellenségeinek a volt és az ma is egyik legnevezetesebb Achilese, melylyel 48-iki törvényeink érvénytelenségét akarják bebizonyítani, hogy szentesítésükre a király erőszakolva volt.

És mit tettek ők az erdélyi országgyűlés összehívása érdekében?

Nemde körutat tett már Európa hírlapjain a nélkül, hogy a bécsi kormánysajtó megezáfolta volna, azon tény, miként b. Kemény Ferencz volt udv. kancellár ő nmlgának már kezében volt a fejedelm által szentesített rendelet egy erdélyi országgyűlésnek ha nem törvényes, legalább történelmi jogalapon leendő egybehívásáról; midőn a miniszter uraknak sikerült a már okmányilag kijelentett legfelsőbb akaratot saját céljaik érdekében módosítani.

Hazánk törvényei világosan megszabják, hogy Ő Felsége magyar tartományait érdeklő ügyekben csak magyar tanácsosainak tanácsát vegye igénybe. Ő Felsége egyedül illetékes tanácsosaival egyetértve elintézték az erdélyi országgyűlés kérdését; de a német miniszter uraknak nem tetszett és visszavették.

Ha 48-iki törvényeinknek ellenségei, a fejedelm személyének szentsége és sérthetlensége iránt tartozó kegyelet szabályait is áthágva, erőszakolának nevezik azon törvények általános lelkesedés közepette történt szentesítését: ugyan minek nevezhetnők ezen újabb cselekvényt? S ha föltéve, de meg nem engedve, csakugyan létezhetnék eset, midőn törvényt vagy fejedelmi rendeletet a megerősítés kicsikarása miatt lehetne érvénytelennek tartani: ezen legújabb praecedentiák után hol lehet forradalom és legalis cselekvények között az igazi határvonalat elhúzni?

Az államminiszteriumnak minden áron birodalmi tanácsosok kellenének Erdélyből, s ezért mindennemű érdekeket, melyek csak az európai államjogfogalmak szerint egyént politikai jogok élvezésére minősítnék, alárendelték a pusztá lélekszám szerinti többség fogalmának.

E tan a legtermékenyebb földre talált Erdély bércei között. Az országgyűlés még csak a létrejövétel vajadásai közt van s már a megyék terneiben tétetnek kísérletek az elv keresztültvitelére. Ime Dobokában román polgártársaink elvetve a biztományok eszméjét, elvetve a politikai tanácskozáskor azon sine qua nonját, miként azok csak kisebb, s a politikai miveltség és társadalmi rend fentartására szükséges biztosítékok némi mértékével bíró egyénekből álló körre szorítva lehetségesek: az 1791. 12. t. czikket, mely minden birtokos nemest egyéni szavazattal ruház fel, akkép kívánják a jogegyenlőség elvének megfelelőleg kiszélesíteni, hogy ezen-től minden nemes és nememes kivétel nélkül, egyénileg folyjon be a közügyek vezetésébe, három havankint tartandó közgyűlésekben. Vagy ha e jogát

maga közvetlenül nem gyakorolná, minden képviselő szavazata annyszor számítassék, a hányan választották. Ime a legtisztább suffragium universale.

És midőn a jogfogalmak ily szerencsétlenül összekuszálódnak, midőn a társadalom legszentebb érdekei a „profanum et inane vulgus“ discretionjára bíztnak: vajjon oly biztos lehet-e az államminiszterium, hogy követeket fog kapni Erdélyből a reichsrathba?

Közvetlen választások után, egyes vidékeken talán próbálhatna szerencsét. De hogy az erdélyi románok általában véve oly könnyen lennének a reichsrathba betérhetők, a mint talán Bécsben képzelik, ily csalálmakban csak az ringathatja magát, a ki az erdélyi román szövívők hírlapi téren és élőszóval folytatott elmélkedéseit, capacitatioit, izgatásait legkisebb figyelemre sem méltatja.

Nemcsak azon tiszteletre méltó s talán nem is épp oly csekély számú töredék, mely velünk együtt, a szent István koronája alatti testvéreink közös szabadságában és jólétében hiszi és törekszik nemzete jövőjét biztosítani; hanem azok is, kik főleg a brassói román lap hasábjain egy év óta engesztelhetlen dühvel folytatnak írtó tollháborút ellenünk, szintoly vagy még kevésbé barátai a Bécsbe, mint Pestre menetelnek; szintoly vagy még erősebb törvények és szerződések alapján tagadják a realuniót Erdélyre, mint Magyarországra nézve; szintoly vagy még elszántabban óvakodtak németekké mint magyarokká lenni.

Ezen állításunk bizonyítására közelebből mutatványokat fogunk adni egy hírhezt román publicista dolgozataiból.

A „Vaterland“ az erdélyi országgyűlésről.

A mennyire azon elvektől, melyek szerint az erdélyi országgyűlés össze fogna hívattatni, eddigelő értesülve vagyunk egy látszik egy új kísérletet szándékoznak tenni azon elmélettel, mely megengedi, már egy mulékony időszertiség szempontjából létező és törvényes alakokon nyugvó jogokat ignorálni s holnap épp oly rögtönözve új jogokat teremteni.

Mi ezéla történik most e kísérlet? Az unio kérdés érdekében? Ugy de ez már régen és pedig jogilag alig megtagadható modorban eldöntött dolog. Magyarok, székelyek, szászok s az erdélyi országgyűlés minden törvényes részvevői már 1848-ban elvileg minden ellenmondás nélkül az unio mellé nyilatkoztak; a király és nagyfejedelem szentesítését adta rá; törvényes szempontból tehát ez éppen oly jó és jogérvényes törvény, a milytet csak gondolni lehet.

Hogy a románok ez alkalommal nem vettek részt a tanácskozásban, igaz; valamint az is igaz, hogy ők teszik Erdély lakosainak többségét; de ez nem gyengíti azon cselekvény törvényességét. A románok, mint ilyenek, azon időben, nem birtak politikai jogokkal; mikép lehetett volna tehát őket politikai jogaikban megrövidíteni? Egy törvényes cselekvényt csak azért nyilvánítani semminek és törvénytelennek, mivel keletkezésekor a népesség egy nagy része jogtalan volt, nagyon kényes kiindulási pont. A magyar, erdélyi és horvát állapotoknak egész jogalapja, a pragmatica sanction elkezde, mind oly törvényhozási cselekvényeket képeznek, melyek a nemesség kizárólagos közremunkálásával jöttek létre. S vajjon megtagadhatjuk-e azok törvényességét azért, mivel azon időben a népesség roppant többsége politikailag jogtalan volt? Már pedig a mit egy nemzetiség irányában el akarunk ismerni, egy egész ország polgári és földész osztálya csak éppen oly méltó joggal igényelheti!

És a mint áll a jogi, épp úgy áll a méltányossági szempont is. Hogy Magyarországon a nemzetiségek politikai egyenjogúsítására nézve komoly szándék van, nem lehet kétségbe vonni; s a magyar-erdélyi országgyűlés nemcsak az egyedüli törvényes, hanem a legalkalmasabb ítélőszéke lett volna a románok sérelmeinek és igényeinek. Hogy nem lettek volna megrövidítve, arról keszkesdik a korona hatalma, melynek szentesítése után nyerne csak az országgyűlési határozatok jogérvény. A czélbavett államjogi kísérletre tehát, úgy látszik, nem annyira a románok sorsáról gyöngéd gondoskodás, mint inkább az ugynevezett birodalmi egység és februári alkotmány, vagy — a mit mi értünk alatta — a német elem mesterkelt tulnyomósága iránti aggódo tekintet volt az irányadó.

Ezen tulnyomóság kedveért Erdélynek minden áron küldeni kell a reichsrathba; ugy de a magyarok, székelyek és szászoktól nem lehet ezen készséget reményleni: tehát többséget kell teremteni a románoknak. Amde ezek mindazon tulajdonokra nézve, melyek politikai tényezőök érték-mérő gyanánt szolgálhatnak, a népesség kisebb számát teszik. Politikai érettség, hazafiság, miveltség, egyéni férfiaság és birtok nagyon a számszerinti kevesebbség részére nyomják le a mérleget. Mivel tehát a fejeiket mérlegelni nem lehet, hogy czélhoz jussanak, megszámlálják s egy oly vá-

lasztási censust állapítanak meg, mely a tulsulyt okvetetlen a nagy, könnyen igazgatható, könnyen vezethető román nép-tömeg és így annak vezetői kezébe adja.

S vajjon mit fogunk nyerni ez által? Legelőbb is: jogfogalmak összezavarását, a tekintély megrendítését, gytlőletet és viszszavonást az országban; és a reichsrath? Lehet, de csak is lehet, hogy egy részletes küldés a reichsrathba. De ez nehezen fog az által érvényben és tekintélyben nyerni, a „birodalmi egység“ pedig egy új és veszélyes düfét kap. Igaz, hogy van egy Erdély nagyfejedelemség; de Romania nincs. A románok tehát politikai jogigényeiket csak azon körülményből származtathatják le, miszerint ők erdélyi állampolgárok. A mint természetes jogi kapcsolatauk ketté vágatik, ők maguk, törekvéseik és jövőjük, minden fogantyu nélkül, a lében fognak lebegni. Uj csatlakozási pontot lesznek kénytelenek keresni s az bizonyosan nem lesz Bécs. E pedig igen is előmozdíthatja a birodalom szét-darabolását, de egyesítését minden bizonynyal nem.

K. k. rendelet az erdélyi urb. törvényszékek feloszlatása iránt.

Ő cs. kir. Apostoli Felsége f. évi sept. 3-ról kelt legfelsőbb határozatával, Erdélyben a cs. k. urbéri törvényszékek feloszlatását s az erdélyi nagyfejedelemségben az urbéri ügyeknek az illető törvényszéki hatóságokhoz áthelyezését azon további határozattal méltóztatott legkegyelmesebben megengedni, hogy az Erdély számára 1854. június 21-kén kelt legmagasb urbéri nyiltparancsban (bir. törv. lap 151. sz.) s az 1858. jan. 27-ről kelt urbéri törvényszéki utasításban (bir. tör. lap 16. sz.) érintett s a cs. k. urbéri törvényszékekhez utasított összes urbéri ügyek első folyamodásban a megyék s kerületekbeli általános megyetörv.-székeknek s illetőleg a székely-székben az ugynevezett derék-székeknek egy külön osztályához lesznek átrendezve, hogy a cs. kir. erdélyi urbéri főtörvényszék helyébe másod-folyamodásul egy az erdélyi kir. táblánál alakítandó urbéri osztály, s végre a fennállott s már feloszlatott cs. kir. legfőbb urbéri törvényszék helyébe, az erdélyi nagyfejedelemség számára harmadik s utolsó folyamodásul, az erdélyi kir. országos-kormányzók birói tanácsa fog lépni.

Ugyanezzel Ő cs. k. Apostoli Felsége az erdélyi kir. udv. kancellariát legkegyelmesebben főlhatalmazni méltóztatott arra, hogy az erdélyi kir. kormányzattal egyetértőleg megfelelő határidőt tűzzön ki arra nézve, hogy mikor kelljen megszűnnie a cs. k. urbéri törvényszékeknek, s mikor kelljen megkezdődnie az azok helyébe lépendő törvényszéki hatóságok működésének.

Vége Ő Felsége kegyelemből mindazon hivatalnokok s szolgák számára, kik az urbéri törvényszékek főlözlatása által rendelkezési állapotba jutandnak, a f. évi máj. 2-ről kelt legfelsőbb határozat, s az azzal helyben hagyott határozatok értelmében, kedvezményi évet méltóztatott megajánlani.

A „Messenger du Midi“ a magyar kérdésben.

E déli francia lap következő véleményét közli a magyar kérdésben:

„A magyar kérdés, mely öt hónap óta foglalkoztatja az európai közvéleményt azért, mivel az a legnevezetesebb historiai és törvénykezési ügyek egyikét képviseli, és mivel csálhatatlanul annak megoldásától függ Ausztria jövő sorsa — oly phasisba lépett, mely kevesebb tért nyújt ugyan a nyilvános tárgyalásoknak, mint nyújtott volt az országgyűlés működése alatt, de a mely a civilisált világ részéről a legelőkelőbb figyelmet érdemli.

A mi minket ezen nagy kérdés meneteléhez köt, az: kétségbevonhatlansága azon jognak, melyen e kérdés alapul.

Mi az osztrák-magyar küzdelemben a pillanat oportunitásának harczát látjuk, a törvények szetségével, a mulékony követelményekért (exigences) a csaknem ezer év óta fennálló jogokkal.

Ha e jogok, ha ez ősi törvények valami olyat foglal-nának magukban, mit az új kor kívánalmai meg nem tün-nek; ha újra be akarnák hozni a középkor szokásait a halad-ás azon korába, melyben élünk; ha csak azért kíván-tatnék visszaállításuk, hogy fölleveníttessenek a nemesség régi kiváltságai, az urbéri és hűbéri törvények, szóval, egy elmult kor visszaélései, mi volnánk első, kik elkar-hoztatnók s óhajtanók, hogy még az ausztriai alkotmány állhatatlanságának is oda áldoztassanak.

De a magyarok, visszakövetelvén alkotmányukat, nem követelék vissza azon czikkelyeit, melyek a mai korra nem alkalmazhatók, ezért alkotmányának az 1848 diki törvények, melyek az öröklött régi törvényeket kellően egyezteték ki azon törvényekkel, melyeket korunk szelleme és Magyar-ország szükségai parancsolva követelének.

Ha hiányzik még valami e törvényekből, a mi előhá-ladt korunk belyegét viselné magán, ha még foglalnak ma-gukban oly helyeket, melyek nem elégítenek ki nemely nem-zetiségi és vallásos érdekeket, nem nyilvánította-e a ma-gyar országgyűlés egyhangulag, hogy megváltoztatja mind-azt, a mi a jogos kívánatokkal, igazsággal és haladással ellenkezik?

De mielőtt e módosításokhoz látott volna, nem volt-e joga azt kívánni a kormánytól, hogy e törvények létezését elismerje? Hogyan lehessen valamit megváltoztatni, a mi-

nek életlenléte nincs elismerve? S ha holnap az ausztriai kabinet, szokása szerint, a pillanati sugallatoknak és szüksegeknek engedvén, megsemmisítetteknek nyilvánítaná e törvényeket, mit nyerne Magyarország e módosításokkal?

Szavanyországi törvényhozása tehát csak a józan okosság szavának engedelmeskedett, midőn megtagadott minden módosítást, mielőtt alkotmánya alapján törvényes volna elismertetett volna.

Az országgyűlés, mivel nem akart lelépni a törvényes téről, fel lön oszlata. Ezentúl a megyék ősi szervezetének kelle képviselnie az ország közvéleményét. A megyék közül számosan csatlakoztak az országgyűlés óvásához, s maguk is óvást tettek feloszlatása ellen. Ezen alkotmányos tény több megtekintést életbe került. Királyi biztossokkal helyettesíték őket, dacára annak, hogy ez önkényes és alkotmány-ellenes eljárások közepett alkotmányos lobogó tűzített ki.

Nemsokára el lesz nyomva az utolsó mód is, mely állal a közvélemény nyilatkozhatott, mert el fog tiltani, s el fogják tudni tiltani, hogy az új megyei gyűlések politikába avatkozzanak. — Ime, hová jutott most a magyar kérdés? Ime, hol áll azon pillanatban, midőn ez ország szomszédjában a keleti kérdés, attól lehet tartani, karddal lesz megoldva, s a montenegróiak Hercegovina lakosaihoz csatlakoznak, hogy lerázzák a török jármot. Tagadni hogy e mozgalmak befolyással lesznek a Duna melletti események folyamára, annyi, mint tagadni akarni a nemzetek történetében a nagy okok kapcsolatát.

Mit fog tenni majd a kormány azon izgalmak közepett, melyek jelei mutatkoznak körülötte? Mint fogja ezeket esendesíthetni? A magyar kancellária azt hiszi, hogy idővel s okos rendszabályok segédelmével sikerülni fog Magyarországon a maga részére hajtani a véleményeket, s meggyőzni a magyarokat, hogy az országgyűlés nem képviselte a közvéleményt, s hogy az ország boldogsága köveleteti a kormányhoz való közeledést, azon értelemben, mint a császári leirat kijelölte. Mi azt hisszük, csatlakozik a magyar kancellária.

Ugy látjuk, hogy az egész ország egyértelműen van, hábár mindenütt békét, nyugalmat és rendet ohajtanak. Kintünk ez a megyék határozataiból, melyek gyűlékezését a polgárság és földbirtokosság alkotja; ki látjuk fejezve azon bizalmi és elismerési adreszekben, melyek Deák-hoz intézettek, ki a magyar törvények sérthetlenségének elvét képviseli; ki látjuk fejezve a magyar időségi sajtó közlönyeiben, melyek csak néhány (tán csak az egy „Hirnök“) kivételével, nyíltan az 1848-diki törvények teljes fenntartása mellett nyilatkoznak.

Végre garantiákat vélünk találni ezen nemzet lovagias magatartásában, mely annyi zavar, annyi ellenséges viszony, sőt beligazgatási és törvénykezési ügyekben oly anarchia közepett is a legkíméletesebb nyugalmat mutatja, s csak passzív ellenállással és óvatossággal szegül a kormány önkényes rendeletei ellen.

Nem hisszük, hogy e népet el lehessen rémiteni, vagy altatni, s ha nyíltan nem száll szembe a kormányrendeletekkel, magában roszallani fogja. Nem vagyunk Ausztria ellenségei, mi jog barátai vagyunk, s ugyanazon monarchia tulajdon érdekében, melynek fennállása európai szükségesség, tanácsoljuk, hogy ne maradjon a vesztélyes uton, mely Magyarországot irányában indult, hanem hívjon össze minél előbb egy új országgyűlést, s könnyítse meg ez országgyűlés számára az egyetértés s kiegyenlítés módjait. M. S.

Horvát országgyűlés.

A sept. 14-ki ülésben gr. Erdődy János Varasdmegye örökös és valóóság főispánjának következő irata olvastatott fel:

„Azon kellemetlen jelenet folytán, mely az országgyűlés f. hó 10-i ülésében a helytartóság által ide küldött azon irat által keletkezett, melyet én gr. Jankovics Gyula, pöcszamegyei főispánként egyetemben az országgyűlésből ki-lépésünk ügyében ő felségéhez fölterjesztettem: kényszerítve vagyok nyilatkozatamat annál inkább is a magas ház elé terjeszteni, mivel sem nyilvános, sem magánjellel meg nem enged, hogy azon méltatlan kifakadások után, a melyekkel újlag nyilvánosan megtámadtattam, az országgyűlés előtt magam igazolása végett személyesen megjelenjek.

„Ha a magas országgyűlés csak egy kevés időt vett volna is magának arra, hogy a nevezett lépést hideg vérral bírálja meg: bizonyára azon meggyőződéshez jutandott, hogy ama nyilatkozatnak semmiesetre sem volt céljában valakit gyanúsítani vagy vádolni, hanem egyedül azon sokoldalú gyanúsítást, melylyel mi elhalmozottunk ő felsége előtt, magunkról elhárítani, s így az országgyűlésből ki-lépésünket igazolni.

„Mint értesülök, az országgyűlés elégedetlenségét nyilatkozatunknak főleg azon pontjai idézték elő, melyek azon déli szláv törökvésekről szóltak, melyeket előbb lehetne illoyaliskul bélyegezni, mint azokat, a kik föltételes real-unio után törekednek Magyarországgal.

„Hogy ama délszláv törökvések értelmében némelyek a magyar koronával minden kapcsolat teljes megszakításáról beszéltek: köz tudomásu dolog, következőleg nem lehet rosz neven venni, ha mi azon nagy vesztélyvel szemközt, mely hazánkat e törökvések által fenyegeti, ő felségét figyelmeztetni e törökvések törvényellenességére kötelességünknek tartottuk ugyanazon pillanatban, midőn más részükről a mi eljárásunkban a legvesztélyesebb célzatokat tulajdonítani az illetők minden módon igyekeztek.

„Valamint egy részükről ösztönös ragaszkodom a déli szlávok eszméjéhez annyiban, a mennyiben ez irodalmunknak egyesítésére és felvirágoztatására törekszik: úgy másrésztől a mennyiben ez eszme a magyar koronától elszakadást sovargó vágyak palástolására használtatik, azt a baba boldogságára nézve károsnak tartom, s ennyiben főelleneinek egyike vagyok.

„E szent meggyőződéseim alapján azt hiszem, hogy valamint szabad volt politikai elleneimnek minden Magyarországhoz való közlétést, minden, bármily csekély jelét is

a drávántuli alkotmányos testvéreink iránti rokonszenvnek, nemcsak gyanúsítani, de sőt arra a hazaárulás bélyegét is rástújni, a mint oly sokszor megtörtént ugy az országgyűlés ülésében, s nevezetesen annak jul. 13-iki ülésében, mint azonkivül is a zágrábi napilapok hasábjain: ugyszintén nekünk sem fog büntül felrovatolni, ha politikai elleneinkről földöztetve, ezeknek azon törökvéseit, melyek a Magyarországgal törvényes kapcsolat elszakítására voltak irányozva, azon illoyalitással bélyegezzük meg, a melyet ők nekünk minden alkalommal egészen igaztalan módon szemünkre vetettek.

„Avagy várhattuk-e, hogy a kilépésünk ügyében ő felsége elé terjesztendő jelentés az engesztelődés és mérséklet szellemében lesz tartva s nem sokkal inkább azt várhattuk-e, hogy az azon ingerültségnek és elviselhetlen bánásmódnak lesz utóhangja, a mely bennünket az országgyűlésből ki-lépni kényszerített?

„Vagy azt előre látva, s loyaltásunk tudatában, nyilatkozatunkat az ellenfél törökvéseinek dicséretével kellett volna kezdenünk?

„Végre nem éppen a jul. 13-án kilépett párt volt-e az, mely ama kellemetlen jelenetekre, a melyek a felingerlett kedélyek első izgatottságában — ugy az egyik, mint a másik részükről előidéztettek, a feledés fátjától vonta az által, hogy majdnem minden hozzátartozó képviselő — öszinte honszeretettől vezettetve és meggyőződve, hogy jelenlegi válságos helyzetünkben mindenekfölött egyetértésre van szükségünk — az országgyűlésre visszatért, s így minden a hazában mutatkozó viszályt a lehetőségig kiegyenlíteni törekedett?

Vannak azonban — fájdalom, — hazánkban titkos tényezők, a kiknek célzatait hazánk fiainak egyetértése és egyessége éppen oly kevéssé mozdította elő, mint a drávántuli testvéreinkéi egyetértés. Az országgyűlés éles belátására bízom annak megítélését: mennyiben zavartattak össze az éppen e tényezők által az újabb előidézett improvizálás alkalmával, ezeknek tisztátalan célzatai az országgyűlés hazafias érzelmeivel?

„A m. országgyűlés főntebb kijelentett igazolási iratunk következtében elhatározta, hogy ő felségéhez kértet intézend mind a két nyilatkozatnak főispáni méltóságukról letétele végett.

„A mennyire sajnálom, hogy az országgyűlés ilyenmü, nézeteinknek és szavainak egyáltalában helytelen értelmezésén alapuló határozatot hozott, még pedig oly könnyedén és a nélkül, hogy bennünket csak ki is hallgatott volna: épp oly mérvben tiltja tiszta lelkiismeretem, bármily lépést is tennem e nehéz csapás elhárítására, és ezért el vagyok határozva, legkegyesebb királyom és uram igazságszeretetébe bízván, az ő legkegyelmesebb határozatát nyugodtan bevárni?

„S hábár lehető, sőt valószínű is, hogy a m. országgyűlés fölterjesztése a fenförgő körülményeket tekintve, a kívánt méltánylásban részesülend: előre eltökéltem magamban, inkább a legkeserűbbet is tapasztalni, mint méltóságomnak, — mely után sobase vágytam — letétele által a bűnnök legkisebb gyanuját is magamra vonjam, vagy ezáltal beismerjem, hogy ama nyilatkozat aláírására bármily más érzélem által vezettem volna, mint szeretete által hazámnak, a melyet egész életem folytán mindenekfölött szerettem, s a melynek számára — fájdalom! — különböző ürügyek alatt az absolutismus nehéz bilincsei újra kovácsoltatnak.

„Még egyet. A szónokok közül néhányan az illető ülésben nyilatkozatokat épenséggel árulkodásnak nevezték. Ezt rosz akaratu visszatartom, mert aljas jellemmel sohasem bírtam és mert azon alapelvek, a melyeket ugy ama, mint ezen nyilatkozatom tartalmaz, már természetüknél fogva sem lehetnek bármily árulkodás tárgyai, de sőt sokkal inkább olyanok ezek, melyeket minden alkalommal ugy a köz, mint a magánéletben nyilván kimondottam, mivel mindig féltem attól, hogy a politikai rajongók — a kik mögé szeretnek oly emberek elbujni, kik egészen más fajúhoz tartoznak, s kik magának az ügynek a határozó pillanatban egészen más irányt adandnak — a hazát ismét új sokkal nagyobb szerencsétlenségbe döntendik.

„Bármily ellenkezésben álljanak is talán politikai elveim az országgyűlés többségének elveivel: mindazáltal megvárom az országgyűlés, sőt személyes ellenségeim igazságszeretettől is, hogy jellemem őszinteségét és egyenességét — melyre teljes életemben büszke voltam — valamint elveimnek tisztaságát most, midőn sirom szélén állok, nem fogják gyanúsítani. — Zágráb, sept. 12., 1861.

Gr. Erdődy János m. k.

Mranovics ez iratot ad acta tétetni s a hirlapokban közöltetni indítványozta.

Lovrics azt véli, hogy gr. Erdődy okosabban tett volna, ha e gyalázatos irat beadása helyett Franciaországba ment volna valamelyik carhausi kolostorba. Tétesse közzé ez iratát gr. Erdődy, ha akarja, ő maga.

Mrazovics indítványa csaknem egyhangulag elfogadtatott. (P. N.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Pesti lapoknak távirják Szebenből sept. 20-ról, hogy az erdélyi kir. kormányzók a szász nemzeti egyetemnek a felebbviteli törvényszékre vonatkozó határozatát elvetette; s hogy az egyetem újból összehívása sept. 29-re volna kitűzve.

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője egész bizonyossággal írja, hogy a néhány nap óta emlegetett szerb congressusról, szeb vajdaságról magyar hivatalos körökben semmit sem tudnak. Azt azonban nem meri állítani, hogy a magyar cancellaria háta mögött nem szönek-e valamit.

— Temesmegyében, a közlebbi közgyűlés előtt, már előre lektüldötték volt a kir. biztost Huber Zsigmond helytartótanácos ur személyében, hogy a mint az óvást elfogadják, azonnal osszassa fel a bizottmányt. A megye azonban igen esztélyesen nem mondotta ki határozottan az óvást s így a kir. biztos urnak re infecta kellett visszatérni Budára.

— Az „Alföld“ bukaresti levelezője írja, hogy köze-

lebb ment ott át a magyar ligiohoz Dunka huszár százados, ki több ideig tartozkodott Jassyban. Dunyov jobban van; lábát roszul operálták, innen volt minden veszedelme. Várady Ádám örmagyot a „Buk. Közlöny“ szerkesztőjét Abquiból elbocsátották. Nejevel és leányával Hamburgba ment; két fia Bukurestben maradt. Hegyessy Ferenc egykori honvédszázadosat Afrikába küldötték.

— A bécsiek által a martini eslesek sirja felébe szándékolt emlékkő felállítatását Schmerling államminiszter ur nemcsak megengedte, sőt ígéretet tőn, hogy alkalmileg meg is látogatja. Már minő következetesség az, hogy ugyanazon államkormány nevében, mely ilyesmit megenged, a tisztán emberbarátias célú honvédyamolitó egyleteket betilták!

— Gróf Károlyi István és báró Eötvös József a „P. Ll.“ szerint, folyamodtak a m. kir. helytartótanácsához, a hazai irók segélyalapjának gyarapítására rendezendő sorsjáték engedélyezése végett. Válaszul azt nyerték, hogy a k. helytartótanácsnak nincs tudomása egy ilyen vállalat létesítéséről, mivel alapszabályai még nem voltak megerősítés végett illő helyre fölterjesztve. A kérelmesek most minden bízattal abban fognak járni, hogy a szabályok fölterjesztése s megerősítésük reménytel kieszakölése által az „írókat segélyező egyeslet“ létele biztosítva legyen.

— Bihar megye tisztviselői a sept. 18-ki közgyűlésben lemondottak fizetésükről.

— Pozsony város, „M. O.“ szerint, felirt volt, hogy az 1848-ban a polgároktól elszedett fegyverek adassanak vissza illető tulajdonosaiknak. Most azt válaszolják nekik, hogy a fegyverek nincsenek meg. A tehát e hó 16-i közgyűléséből, hivatkozva Kempea 1848-i parancsnok kibocsátványának azon világos szavaira, miszerint „a fegyverek annak rendje szerint el fognak tétetni s annak idejében megint visszaadandni“, újból felirt a helytartótanácsához, hogy vagy adassanak vissza a fegyverek, vagy pénzbeli értékű térítéssek meg.

— Pestvárosnak az adófelhajtás iránt tett felirata tárgybani nyomozásra kiküldött kir. biztos Havas kir. helytartótanácsi másodolnok ur, vizsgálatát bevégezvén, a város rendelet kapott a helytartótanácsától, hogy a kir. biztos ur által tett 121 forint bérkoesi-költséget nyolcz nap alatt fizesse le.

— A tiszai vaspálya-társaság, mint a „Sürgöny“ írja, székhelyét Bécsből Pestre szándékszik áttenni.

— A „P. Ll.“ bécsi levelezője írja, hogy Pestvárosnak a képviselőség felfüggesztése elleni felirata elutasító válasza fog adadni, s végleges feloszlatás és új képviselőség alakítása rendeltetni.

— Nyitra megye Brezova nevű tóhelységében e hó 15-én gyászünnepeket tartottak Saffarik szláv történetész emlékére. Az isteni tisztelet után lakoma volt, melyen számos magyar és tót testvériség áldomás-pohár trüflett.

— szegedi izraelitákat, a „P. N.“ szerint, legnagyobb ünnepekön, az engesztelő napon háborították az adóexcentiával.

— A bécsi hivatalos lapban közölt es. rendelet, az istiai országgyűlést sept. 25-re hívja össze törvényes gyűléshelyére. A kormánylapok a választások eredményét után bizonyosnak tartják a reichsrathba küldés többségét.

— A „Sz. H.“ szerint Szegeden a finánczok a házakat is kutatják a magyar dohány keresése végett.

— A „Sürgöny“-nek írják Bécsből, hogy Smolka minden nap egy-egy csomó bálairatot kap hazánkból. Az iratok mind magyar szövegeket levén, a derek lengyel csak a postabélyegről tudja meg, hogy melyik törvény hatóság üdvözli; de tart magánál egy magyar ifjút, ki egész nap fordítgatja számára az iratokat. Este barátságos körben felszólalt olvasni a fordítmányokat s a testvéries nyilatkozványokra a lengyel és cseh ajkokról nem ritkán hangzik a magyar „éljen.“

— A „P. H.“-ben olvassuk, hogy Markovics Ilka szép képzettségű énekesnő közelebből Kolozsvárra jöendő vendégzereplni.

— A jogtanítás, két évi folyamra rendezve, october 1-én a pápai ref. főtanodában megkezdődik.

— A gratz „Volkstimme“-nek Bécsből többek közt ezeket írják: A miniszterium a pártok követeléseitől szorogatva fejét veszté s ez okból a birodalmi tanácsnak hat hónapos elnapolásával akarnak a nyomasztó zavaroknak véget vetni. A „Presse“ ugyancsak 14 napi, vagy négy heti szünetről beszél, de jobban értesültek azt hiszik, hogy hat vagy 12 hó múlva híre hamba se lesz már a reichsrathnak.

— A „M. O.“ kikél a „Phönix“ című biztosító társulat ellen, mely a solid verseny elvei ellenére a többi társaságok díjához aránylag 50%-el szállítja le díjait, holott külön alappal nem bírván, a közönségnek semmi tekintetben sem nyújt kellő biztosítékot.

— B. Podmanitzky Frigyes országgyűlési képviselőt banderiummal kísérték be választói Szarvasra. Ünneplés fogadtatása után alapos és kimerítő jelentést tett az országgyűlésnek működéséről.

— A „M. O.“ Szathmárból gyakori és szándékos gonoszok okozta tüzesetekről értesítik. Nyirmegyesen három hétig égett. Legéberebben vigyáznak, mégis naponként történnek gyújtogatások. Több épület fedélzetében gyújtókanócot találnak. A láng kitörését rendszeren durranás előzi meg. Gelén e hó 7-kén a g. kath. paplakot, 8-dikán a templomot gyújtották meg.

— A „P. N.“-nak írják Szepesből, hogy ott egy idő óta a finánczok megállítgatják az utasokat, utleveleket kérnek tőlük s a bélyegtelen utleveleket elszedik.

— A porosz király koronázási ünnepén Königsbergben az ausztriai es. udvart Ferdinánd Miksa főherceg fogja képviselni.

— A szathmármegyei honvédyamolitó-egylet, a tudva levő tilalom komolyabb következményeit megelőzendő 3000 főt meghaladó készletét a megyei szükségek fedezésére ajándékozta.

— A bécsi Alter-külváros, a Wieden példáját követve készül Smolkának bizalmat szavazni.

— A „Vaterland“ szerint Pratobevera bécsi igaz-

ságyminiszter ur, mint képviselő szabadságidőt kért a birodalmi tanács alsóháza elnökétől. Kérvényéből a látszik, hogy miniszteri hivataláról felmentését is kérte, de ő fel-sége csak egészsége helyreállásaig adott szabadságidőt. A miniszter ur szemfényében szenved.

Több lapban olvassuk, hogy a magyar ügy egy új védőt talált a híres Montalembert ur személyében, a ki logikájának ismert hatalmával azt bizonyítja, hogy az 1848/9-ki események Magyarország ősi jogait nem semmisítették meg.

A „legnagyobb magyarról” elnevezett Széchenyi halomra leendő felállítását végett gr. Nádasdy Ferenc és Thali Kálmán urak még a múlt évben egy gránit szobrot készítettek volt, de a melynek felállítását Benedek tsznagy nem engedte meg. Most, mint a „P. N.” értesít, Emich Gusztáv ur, az említett hegyesücs tulajdonosa, a szobrot rendeltetére helyére felállította azon márvány töké mellett, melyet Érküvy ur készítettett az oda fardó kegyeletes búcsujáróknak pihenőhelyül.

A budapesti lánchíd oszlopzatain levő oroszának alatti gránitablákra azon hazai remekmű történetét a következő sorokban véssük be: „V. Ferdinánd Király Ország-lása Alatt Gróf Széchenyi Istvánban támadt A Gondolat Buda És Pest városokat A lánchíddal Összekapcsolni, S A Nagy Hazafi Ezen Óriási Mű Kivételére Báro Sina György-gyel Egyesült, Ki Is József Főherceg, Magyarország Ná-dora, Mint Az Országos Küldöttség Elnökeként az 1840. XXXIX. T. C. Által Helybenhagyott Szerződést Kötve, Annak Alapján Még Báro Rothschild Salomon És Kapiroai Wodianer Sámuel József csatlakoztak A Vállalathoz. — Az Építmény Thery Clárk Vilmos Angol Mérnök Tervei Szer-sint Helyettese Clárk Ádám Mérnök Által Tíz Év Alatt Vi-tetett Véghez, És A Híd 1849. Nov. 21-kén Adottat Át A Nyilvános Közlekedésnek. — Isten Áldása Legyen E Mű-vön S Alapítónak Emlékezete Éljen A Hazában.”

POLITIKAI HÍREK.

A „Constitutionnel”-nek meggyűlt a baja a lengye-lekről irt vezércikk miatt, nem győzi magát védni a sok megtámadás ellen. 13- és 14-ki számában ismét polemizál. A „Gazette de France”-nak azon megjegyzése, hogy a lengyel ügyet éppen a forradalmi alapú kormányok nem tartják, míg a tisztán monarchikus kormányok mindig szót emeltek érte, azt kéri, hát a három felosztó hatalom nem monarchikus alapú volt-e? A „Monde” azon szavai, hogy: a „Const.” a jogokat tagadja, nem is tartja feleletre méltóknak. A „Débats” helyeselte ugyan részben a „Constitutionnel” cikkeit, de azt hibáztatta benne, miért rótta meg a lengyeleknek azon törekvésüket, hogy nemzeti jogaimat oly tartományokra kiterjeszték, mikhez Oroszországnak joga van, minő pl. Litvánia. A „Const.” erre azt feleli, mikép helytelennek tartja, hogy a lengyelek oly tartományokat is sajátjoknak tekintsenek, melyek az első felosztáskor nem voltak a királyság kiegészítő részei, Lengyelországnak egy időben széles terjedelmű volt, ha azonban most mindezt visszakívánánk — ugymond — Németország egy része és európai Oroszországnak mind lengyellé kellene hogy váljék. Az „Opinion Nationale”-től azt kéri a „Const.” mit tanácsol hat Lengyelországnak? Talán fel kellene szólni a felosztó hatalmakat a visszaállításra, s ha vonakodnak, harczra kell őket kényszeríteni? Igen, de ki vállalkozik ily kalandos és bizonytalan kimeneteli harczra? Sokkal okosabb és jó-akaróbb, emberibb, ha azt mondjuk: „térjete lengyelek és várjatek!” Végül Proudhon művéből idézi a következő sorokat: „Lengyelországnak az orosz szabadelvű párthoz kellene csatlakoznia, mivel így könnyebben kivívhatná a szükséges reformokat.

A turini francia követ Benedetti Párisba érke-zett, magával hozván Ricasoli ultimatumát a római kérdést illetőleg. Ricasoli szokott egyenességével nyilatkozik azon feltétel kifizetésében, melyek alatt a római székek kibé-külést lehetségesnek tartja. A pápai széktől követeli a töb-bek közt, hogy a világi hatalomról lemondjon, igérvén vi-szont, hogy a szent atya mindazon előnyökben részesül, melyeket az egyház fejének méltósága és függetlensége megkíván, teljesen szabad intézkedést ígér mindazokban, mik a vallás ügyére vonatkoznak, személyes állásának bi-ztosítását, minő a katolicizmus fejt megilleti, biztosítva mindazon fény és kezesség által, mit az egyház feje meg-kíván. Az olasz kormány készen nyilatkoztatta magát ar-ra, hogy a pápának Róma egy részét átengedi, melyen tel-es uralkodói joggal élhet, s mindent a szent collegium és mindazokkal gyakorolhatja, kik a katolikus érdekeket képv-iselik. A szent atya az összes katolikus hatalmak képv-iselőjének fog tekintetni, tehát terület, sérthetlenség és sza-bad törvénykezés jogával élend. Ez ultimatum, mivel annak tekinthető — írja a kölni lap brüsseli levelezője, — mint az előbbiek, hihetőleg csak annyi, nem több eredménnyel fog birni, azonban a körülmények állása szükségessé tév létrejöttét. Közlebebről egy levélbe pillantaték — folytatja a levelező — melyet Biarritzból a császár közvetlen köze-léből irtak. E levél szerint a császár véleménye az olasz kérdést illetőleg nem változott, s noha halasztgatni látszik a megoldást, meg van annak szükségességéről győződve, s különösen az olaszországi tudósítások után nem is marad ügyéb más mint tennie. Az illető főrangú ur, ki a levelet írta — véli a tudósító — jól tudá mit tesz, midőn a császár kamarásának azt tanácslá, hogy a római kérdést illetőleg ellenséges állást vegyen, mivel hat hónap múlva kénytelen leend azt tenni.

Párisból írják, hogy nagyon feltűnt Constan-tin orosz nagyherczegnek azon tette, miszerint az ausztriai monarchia nagy részén átutazott, s Bécsben meg se állapo-dott. Azt következtetik ebből, hogy Ausztria és Oroszország közt nagyon rosszak a viszonyok.

Magyarországnak — írja a „National Ztg.” pá-ri tudósítója — Montalembert grófban új védőre ta-lált. Montalembert úgy nyilatkozik, hogy az 1848—49-diki események a magyarok jogait nem semmisítették meg. Okos és becsületes ember nem is nyilatkozhatik másképp.

Párisból írják, hogy Klapka tábornok London-

ból visszatérve, néhány napot Párisban mulat, mielőtt ren-des lakhelyére Genf-be visszatérne — ha ugyan visszatér. Komárom dicső védelmezőjének ajánlatokat tettek, hogy vállalja el a tisztet, melyet Garibaldi elfogadni nem akar az amerikai egyesült államok szolgálatában. Mondják, hogy Klapka, ki maga is úgy hiszi, hogy jövő tavaszig nem lesz rá szükség Európában, nem idegenkedik szervező ké-pességet az egyesült államok szolgálatában használni ezen kényszerített vesztéssel ideje alatt.

Kossuth gyakran értekezik Ricasolival — hogy miről? azt könnyű eltalálni.

A Francia- és Olaszország közti viszonyra nézve a „Patrie” írja: Territorialitás és irott jótállás nélkül nincs alliance, nincs Róma. Olaszország kötelezze magát, hogy a legközelebbi háborúban szövetségese lesz Fran-cziaországnak. Ez tulajdonképi ezélya a császár olaszországi politikájának, melynek a pápa a kö-rülményekhez képest lesz áldozata.

Említtük volt, hogy Guizot, a híres francia publicista, a római kérdéssel rópiratot szándékozik kibocsát-ni. Párisból írják, hogy annak megjelenését nagy feszültsé-gel várják. Guizot abban az olasz forradalmat keresztény szempontokból itéli meg. „Ez — ugymond G. — protestans vagyok, tehát nem gyanús; de itt nem is protestansokról és catholicusokról van szó, hanem a keresztény elvről. Vallási szakadás által akarunk bennünket forradalmi térre ve-zetni királyok, tekintélyek és a társadalom ellen. A civili-zatio van veszélyben!” Ő felhívja a protestansokat, hogy védjék a társadalmat, a vallást stb.

Figyelmet ébresztett Párisban egy közelebbi me-gyei választási eset. Vauculuse departement-ban a törvény-hozó testületi képviselőkre két jelölt lépett fel. A kormány jelöltje Pamard, avignoni polgármester; a független je-lölt Gaillard az „Assemblée National” egykori szerkesztő-je. Gaillard ur a független jelölt programjában a szabad-elmség elveit vallá; de egyszersmind határozottan a pápa világi uralmának fenntartása mellett nyilatkozott, míg a kor-mányjelölt e hatalom megszüntetésének szükségességét hir-det. A választásban 18,053 szavazó vett részt. Gaillard ur s benne a pápai világi hatalmának fenntartása csak 4,048 szavazatot nyert — s a kormány jelöltje választott meg. Annnyival feltűnőbb ez eredmény, mivel e vidék volt a legiti-mistákat és clericalisokat legbuzgóbban követő megye. Eb-ből nagy valószínűséggel vannak következtetést, hogy Fran-cziaországban roppant többség van a pápa világi hatalmá-nak megszüntetése mellett, és ha Napoleon császár fölosz-latván a törvényhozó testületet, az általános szavazatnak ke-lene eldöntenie a kérdést, az eredmény nem lenne kétés-ges. A császár, ki oly sokat ad a közvélemény nyilatkozatá-ra, kétségkívül maga is fontos ténynek tartja az említett avignoni választás eredményét.

Persigny veszélyesen beteg, s alig remélhető, hogy mostanság felgyógyuljon.

Mazzini, kiről azt híresztelték volt, hogy a guta megtűtötte, most közel áll a teljes felgyógyuláshoz. Jelenleg az angol déli partok egyik fűrdőjében tartózkodik Blind Károly és Stanfield parlamentig tag társaságában. Ledru Rolin is közelében van, s hir szerint gyakran tartanak ta-nácskozmányokat.

A monacoi herczeg — írják Frankfurtból — f. hó 11-kén ideérkezett anyjával, egy segédjével, egy ud-vari orvossal s számos családtagjával. Emsből jött, s mint tudva van, öröklé rettegve a szerencsétlenségétől, soha se utazik vaspályán, hanem saját utikocsiján.

Garibaldi volt-e közelebről Turinban? igaz-e, hogy titkon találkozott a királlyal? ezt a kérdést forgat-ják némely lapok.

Mac Mahon tábornok lenne az, a kit a francia császár a porosz király üdvözlésére küldend. A porosz király jelenleg Königsbergben mulat.

Hugo Victor engedélyt kapott egy hónapi tar-tózkodásra Párisban, hogy ottani családi dolgai elintézhesse, mialatt azonban a politikától távol kellend magát tartania. Ő egyébiránt akármely órában igénybe vehetné az utolsó általános amnestiát, de nem akarja.

A chalonsi tábor sept. 15-kén feloszlott. Csak két ezred maradt ott telni helyőrség gyanánt.

A kölni lap párisi tudósítása szerint az orosz bi-z-tos a montenegrói európai bizottmányból kilépett.

A nápolyi partokon mintegy század magával egy afféle Lamoricière-féle ábrándok által vezetett spanyol tá-bornok szállott ki, hogy ő majd visszafoglalja a királysá-got. Neve Borjes és hajdan Cabrera tábornok alatt tisz-teskedett.

Verona, sept. 18. A „Giornale” szerint Pinelli tábornok jelentést tett Turinba, hogy a Montechio erdőt 8000 ember átkutatta; az eredményről azonban említett nem tesz. Nápolyi levelek tudósítása szerint azon erdőt, mely idegenekre nézve majdnem járhatlan, 1200 főlököl tartja megszállva. kik katonailag szervezve s két zászlóaljra va-nak osztva, „II. Ferenc” s „Mária Sofia” [névét viselik. Négy vonsztróví hegyi ágyújuk, vonsztróví fegyvereik, s egy század lovasságuk van. Céljok állítólág Iserniába indulni s a főlkelést ott újból szervezni. Pinelli ügykezett őket megtámadni, de visszavertett, s 400 embert hagyott halot-takban s megsebesültekben a helyszínen. (?) Garganóban egész század piemonti szökevény van, nagyobb részt lom-bardok, kik azelőtt osztrák szolgálatban voltak.

Triest, sept. 18. A nagybirtokossági választások is jól tűttek ki Istriában. Megválasztottak: Persico, Petris, Lombardo, Gravis és Mandressich.

Turin, sept. 17. Nápolyban Benevent tartományá-ból jelentik hivatalosan: A Montefalcone-ból jövő főlkelők a Vetrucelli erdőkben tegnap reggel a csapatok és mozgó nemzetőrség által megverettek, s 15 halottat, 6 foglyot, és 25 lovat bagytak hátra a kützterén.

Milano, september 18. A „Perseveranza” hiri: Turin, sept. 18. Ma mint bizonyos jelentik, hogy Garibaldi az amerikai fővezérség elfogadását határozottan megtagadta. A király jóformán e hó végéig leend Toscanában; Nápolyba való utazására nézve még semmi bizonyos nem határozta-tott. Nápoly, sept. 17. Bruzzano és Brancalone között f.

hó 13—14 ike közti éjen körülbelül 100 briganti szállott ki (Azt hiszik spanyolok.) Csapatok és nemzetőrség vették kö-rül őket. Minden tartományban önkényt jelentik be magu-kat a főlkelők még mindegyre a hatóságoknál. Montebello herceget Cialdini fogadta. Messina, sept. 15. Reggioba két század katona indult, miután e város a kormányzótól segélyt kért azon körülbelül 100 bourbonista ellen, kik ott ezen reggel kikötöttek, azonban a reggioi nemzetőrségtől főlözöttve, kénytelenek voltak a hegyekbe menekülni. Vár-ják a csapatok erősítését, hogy a főlkelőket megtámad-hassák.

Genova, sept. 17. Tegnapelőtt ujjlag 500 egykori katona érkezett ide Nápolyból.

Berlin, sept. 18. A lengyel határokról tegnapról jelentik: „Varsóban a viszonyok folyvást szomorúak; a ki-hágások egyre tartanak. Tegnapelőtt az újvárosban a ke-ztyiboltok leromboltak, tegnap egy német ügyvivőség ab-lakait bevették s készülékeit szétrombolták, a nélkül, hogy a jelen volt rendőri közegek beavatkoztak volna.

Stuttgart, sept. 17. A képviselők kamrája a szoldok és a kereszt. felekezetiök államjogi egyenjogositá-sát 80 szavazattal 1 ellen kimondotta. Törvényjavaslat nyuj-tatott be, a kat. egyház viszonyait illetőleg.

A kölni lapnak írják Bécsből: „Az európai bizott-mány tagjai saját kabinetjeiktől azon utasítást kapták, hogy haladéktalanul jelenjenek meg Omer basa főhadiszállásán, hogy a törökök és montenegróiak közt az alkudozásokat az első kedvező alkalommal újra kezdhessék. Egyelőre ugyan most nincs mit tenni e tekintetben, miután a szerdáké-re-m kinyilatkoztatta, hogy békealkudozásokba addig nem ereszkedik, míg nem vonult Cettinjiébe. A montenegróiak vezére Vukalovich Lukács ajánkozott az alkudozás meg-kezdésére, de ez ajánlat a szerdári nyilatkozat folytán ered-ménytelen maradt. s Vukalovich visszabuzdott a mon-tenegrói területre. Nagy keserűséget idézett elő Osman pasa és Mahmud bey barbar eljárása, kik megparancsolák hogy a montenegrói határon levő Bukovezi és Gabav-czi falvak, elhamvasztassanak, a lakosok pedig összekon-czoltassanak. Ez utóbbiaknak csak része menekülhetett he-gyi utakon Montenegroba. Omer pasa három oldalról ha-lad Montenegro ellen; Osman pasa Herzegovinában ma-rad, arról gondoskodandó, hogy a hadi munkára rendelt csapatok lehető gyorsan utátküldessenek.

A dán kamrák oct. 1-jére hivattak össze, s mint mondják, ez uttal nagyon élénk vitákat várhatnak.

A montenegrói ügyeket illetőleg olvassuk a „Nord”-ban: A bécsi lapok levelezéseiben észlelások találunk arra nézve: hogy Ausztria rövid idő múlva katonailag fog be-avatkozni. A dalmát kormányzó, ki Bécsben van, azon tu-dósításokat kapta, hogy Montenegro fegyverfogható népe-sége készen áll a berontók elleni harczra. A montagnardok bőven ellátva fegyverekkel s egyéb hadiszerekkel, sőt tel-jesen felszerelt útekekkel is bírnak. Ugyanazon levele-zők sokat beszélnek azon lázas állapotról, mely Belgrádban uralkodik, s Bécsben meggyőződve vannak a főlől, hogy ha a montenegrói küzdelem határozott alakot nyer, Szerbia nem maradhat s nem fog maradni közönyös. Ezen tartományban már meg van a jól fegyelmzett katonaság magva, s ha a nemzeti katonaságra vonatkozó törvény, melyet már ele-meztünk, érvényesítettni fog, a szerb kormány nevezeteseb erővel fog rendelkezhetni, mint a török. A szerb beavatko-zás esete az, melyre Ausztria várakozik, hogy ő is bevo-nuljon ezen tartományokba. Az ezen mozgalmakhoz kötött tervek ismeretese, s ha a többi hatalmasságok ezeket el-nézik, akkor a párisi szerződésnek szét kell terjednie.”

A „Courrier de Dimanche” közli tartalmát azon körsztrógnak, melyet a konstantinápolyi cabinet legköze-lebb összes diplomatiai ügynökeihez intézett ama Montene-gróvali viszály főlfejtése végett, melynek fegyverrel megol-dására határozá el magát. Ezen okmányban a szultán kül-ügyminisztere igen gondosan fölemlíti mindazon törekvése-ket, miket a török kormány több ízben megkísértett, pana-szai barátságos utoni orvoslásának kieszközlése végett. Ki-mutatni igyekszik, hogy a porta, saját Montenegroval szom-széd alattvalóinak nyugalmát biztosítani ohajtva, a legszél-sőbb határig vivé az engedékenységet s mérséklettséget ezen kis fejedelemség irányában, mely vonakodott tekintet-be venni az ő jogait s békés szándékait. E tárgyban a ha-társzabályzási európai bizottmány tanubizonyására hivatko-zik. Ezen bizottmány tagjai, ugymond a török miniszter — elismerheték, hogy a makacsság s a rossz akarat a hegy-lakók részén van, s meggyőződtek róla, hogy a montene-groiakat csupán erőszakkal lehet egyezkedésre bírni. Követ-kezőleg a porta saját diplomatiai ügynökeinek meghagyja, mikép az illető kabineteket értesíték arról, hogy az Omer pasának küldött utasítások az ellenségeskedéseknek Monte-negro elleni megkezdésére s azoknak erőlyes folytatására vonatkoznak. „A porta” — ugymond a sztrógn — „a bi-rodalom nyugalmát, a fekete hegygyel szomszéd alattvalói-nak biztonságát, személyes biztonságuk s vagyonaik gará-tiáját akarja, melyek folytonosan fenyegettetnek s veszélyez-tetnek s montenegróiak kicsapási által.” Végül Törökor-szágnak Európa jogosságára hivatkozik, s attól megvárja saját eljárásának helyeslését. E szerint ezen okiratot manifestum-nak lehet tekinteni, s abból azt kell következtetni, hogy a montenegróiak elleni ellenségeskedések legközelebb meg-fognak kezdetni, ha ugyan már meg nem kezdettek.

A szerb nemzeti gyűlés által elfogadott és a feje-delem által szentesített törvények szerint, a senatusnak joga és kötelessége a törvényeket felvilágosítani, újakat előter-jesíteni, és bennök mólosításokat tenni, a senatus dönt a közigazgatási és hadügyi kérdésekben stb. egy szóval a se-natus olyan működési körrel bir, mint nyugati Európában az államtanács. A hadsereg öt parancsnokságra osztatik. Összes létszáma 45,800 gyalog-, 2400 lovas-, 1200 tüzér-, 890 hídász- és 6 ütég ágyuból áll. Minden szerb életkorá-nak 20-dik évétől 50-ig katonaköteles. Az új adótörvény is ki van már hirdetve. Hat adóosztályzat van behozva. A templomok, kolostorok, valamint minden köz- és magán jó-tékonyági épületek kötelesek adót fizetni. Minden harmadik évben új osztályzás történik.

Madagascar szigletén, melynek királynéja hal-

doklik, két herceg vágyik a trónra. Az egyik, a királyné elve szerint, a szigettől minden idegen befolyást távol akar tartani. A másik keresztény és barátja az európai polgárságnak. Ez természetesen védené Franciaországnak, mely ráveté szeméit a gazdag szigetre. Legújabb tudósítások szerint egy francia hajócsapat érkezett Madagascar elé védni a francia érdekeket, és a féltékeny Anglia is hadihajókat csirkált a sziget körül.

Az amerikaiak nagy szükségét kell, hogy lássanak alkalmas katonatisztek dolgában, mert a francia hadsereg számos altisztjének azon ajánlatot tévők, hogy álljanak zászlójuk alá, mit ha tesznek, magasabb rangot nyernek, kapnak 6000 frt előleget, s azután évenként 20,000 franknyi fizetést. Azonban a francia külügyminisztérium nem ad engedélyt az átléphetésre.

Ujabb. A „P. L.” szerint b. Kemény Ferencz 6 nmlga szerdán délután négy órakor kapta az elbocsátásáról legfelsőbb kéziratot. Csakhamar azután elbucszott az udv. kancellária felsőbb hivatalnokaitól s átadta a hivatalos iratokat. 6 nmlga tegnap vagy ma fogott Bécsből hazájába indulni.

Bécsben folyvást kering azon hír, miként gr. Forgách lemondása is hamar be fog következni, még pedig az erdélyi udv. kancellár erélyes gyámolításáért. Sőt ezt is beszélék, hogy felsőbb körökben az a szándék, hogy az udv. kancelláriákat feloszlassák s az ott alkalmazott egyéneket az országbeliséjébeni közigazgatási testületekhez osszassák be.

Hírlik, hogy Rainer főherceg csakugyan körutat teend Magyarországon a közhangulat s a különböző nemzetiségek és osztályok ohajtásainak kitűdására.

Áthenében csütörtökön esti kilencz órakor egy tanuló a királynéra lőtt, de nem találta. A tettes elfogatott; a bosszankodás általános, különben teljes csend.

Rómából távirják sept. 20-ról, hogy a toscanai nagyhercegnek Mária hercegnővel összehesketése alkalmával a pápa végezte az egyházi szertartást.

Varsóban a közigazgatási tanács, a helytartóság indítványára elhatározta, hogy ha a csendháborítások megújulnak, kihirdetik az ostromállapotot. Az egyházakban a kihágások ellen prédikálnak. A nyugalom fentartása valószínű.

Turini tudósítók szerint Garribaldi nem fogadta ugyan el az amerikai egyesült államok részéről tett ajánlatokat, de az alkudozás még nincs bevégezve. A király állítólag úgy nyilatkozott, hogy nem örömet bocsátja el a tábornokot, de nem is akadályozza; mert meg van győződve, hogy Olaszország nincs többé veszélyben.

Az erd. gazdasági egyet ig. választmányának tegnap kelt határozatánál fogva, **a folyó hó 29-re kitűzve volt állattárlat, az uralkodó marhavész miatt elhalasztatik.**

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

NEM HIVATALOS.

(294)

(1—3)

Előfizetési felhívás ALFÖLD című politikai napilapra,

mely f. é. augusztus 1-ső óta jelenvén meg, a napi eseményeken kívül az alföld kereskedelmét, közértelemre szolgáltató, intézményeit, s általában annak nemzeti érdekeit, és különösen e vidék fontosabb eseményeit képviseli.

Azon részvét, melyet a közönség az „Alföld” irányában mutatott, alólírtat új erőre és kitartásra ösztönzi és bátorítja, hogy lapját lehetőleg dúsabb és érdekesebb tartalommal, egy ily vidéki közlőny fontos feladatának megfelelően, programjához híven folytassa.

Előfizetési feltételek:

Oktober-Decemberi folyamra helyben, vagy postán küldve 3 for. 75 kr.

A gyűjtők minden 10 egyszerre beküldött előfizető után egy tiszteletpéldányt nyernek.

Hirdetmények minden divatózó nyelven a legutányosabb áron fölvetetnek.

Az előfizetési pénz az „Alföld” kiadóhivatalához bérmentesen intézendő.

Arad, szeptember 14-én 1861.

Bettelheim Vilmos, kiadó-tulajdonos.

(281)

(2—3)

Könyv-, szépmű- és papír-kereskedés megnyitása.

Alólírt az e folyó év october 1-sőjén Székely-Udvarhelyt megnyitandó, a kül- és belföldi irodalom termékeivel, továbbá mindennemű papirosok, író- és rajzeszközök, úti szerek, névnap és újvívi ajándéki cikkekkel bőven ellátott

Könyv-, szépmű- és papír-kereskedését

a t. cz. városi és vidéki közönség figyelmébe és pártolásába teljes tisztelettel ajánlja. — Sz.-Udvarhelyt, sept. 16-án, 1861.

Dobray Nándor.

(293)

(2—3)

Eladó ház.

Külső monostorutcában a 153. számú ház szabad kézből eladó. Értekezhetni helyt a tulajdonossal.

(263)

(4—6)

Közkedvelt magyar bajuszpedrő

fehér, barna és fekete.

Ezen, már 41 év óta közkedvességet nyert bajuszpedrő, melylyel a bajusz szárait rövid idő alatt bár mely tetsző alakba hozhatni, minden eddigi ösmerteket felülmúl: minekutána soha ki nem szárad, a bajuszt nem tépi, nem tör, és további használata után annak kitűnő ruganyosságot és fényt kölcsönözve, teljes kiképzését mozdítja elő. Ára egy doboznak 35 ujkr, egy üveg dugasszal ellátott üvegnek 55 ujkr, ezeknek mindegyikük egy eredeti címlappal, s nevem aláírásával van ellátva. Főraktár, honnan nagy és kis mennyiségben megrendelhetők, az alólírt kérésztől, postán küldve 2 darabnál kevesebb nem szolgáltat ki. Azon urak kik bizományba birni kívánák, kéretnek bérmentes leveleiket alólírtak beküldeni.

Pénzösszegek bérmentes leveleiket alólírtak beküldeni.

Roykó Victor, gyógyszerész T. Ujlakon.

HIVATALOS.

7624. 1861.

(297) (1—4)

Hirdetvény.

A Szász székék területén még mindig uralkodó marhavész tekintetéből a jövő mindenszent-hóban Ujgyházán, Köhalomban és Nagysinken, valamint Udvarhely városában October első napjában tartatni szokot országos baromvásárok ezennel betiltatnak. Mi is ezennel közhírré tétetik.

Kolozsvárt Szentmihályhó 21-én 1861.

(390)

(3—3)

Hirdetmény

17072 1861.

110

melyszert az első árverés alkalmával ki nem adott utvám-állomások o. u.

Torda, melynek kikiáltási ára 1010 frt. o. é.

és Felvintz 2051 frt. o. é.

folyó év november hava 1-ső napjától számított, 3 egymás után következő évekre, vagy az 1862-ik és 1863-ik évekre, vagy végre csak a következő 1862-ik évre egyedül, Siebenbürgen Bote idej 138-ik száma hivatalos rovatában folyó év július hava 17-ikéről közhírré tett feltételek mellett, leendő hasznosbérbe adhatása végett, folyó év szeptember hava 30-ik napján d. e. egy újabb árverés és írásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni, mire a vállalkozni kívánók azon megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy a szóbeli ígéretek vagy írásbeli ajánlatok a kolozsvári ker. pénzügyigazgatóságnál lesznek megteendő, illetőleg benyújtandó, az árverési feltételek pedig minden ker. pénzügyigazgatóságnál megtekinthetők.

Az erdélyi cs. kir. országos pénzügyigazgatóság.

N. Szeben sept. hava 10-kén 1861.

(285)

(2—3)

Hirdetmény.

A cs. k. hadügyi ministerium elrendelte, hogy azon a hadsereg ellátására megkivántató ruházatok, felszerelések és ágynéműk biztosítása tekintetéből, melyek az ezelőtt közzétett hirdetmény szerint az 1862-dik évre a ruházati bizottmányokhoz a magán ipar útján kísérletképpen kéz állapothban szállítandók, ajánlati tárgyalás útján a szállítást már most véglegesen kiíratassék. Kész állapotban szállítandó e szerint ajálthatók, 10,000 rendbeli öltözék a német. — 10,000 rendbeli öltözék a magyar sör gyalogság — 4,000 rendbeli öltözék a vadászok és 1,000 rendbeli öltözék a hidászok számára, továbbá 1,000 rendbeli legénységi felszerelés a sor-nyalogság — és 1,000 rendbeli vadászok számára, azután 600 lófelszerelés a könnyű lóvasság — és végre 20,000 lenágynémű az egészségesek — és 5,000 hasonnemű ágylőzők a betegek szükségletére.

Egy rendbeli öltözék (montursgarnitur) alatt értetődik. A német sor gyalogságnál:

Egy köpeny, egy fegyver kabát, egy mellény, egy posztópantalon, egy pár szárharisnya, két ing, két gaty, egy tábori sapka, egy pár keztyű, és egy csákóboríték.

A magyar sör gyalogságnál:

Egy köpeny, egy fegyver kabát, egy mellény, egy posztó nadrág, két ing, két gaty, egy tábori sapka, egy pár keztyű és egy csákóboríték.

A vadászoknál:

Egy köpeny, egy fegyver kabát, egy mellény, egy posztópantalon, egy pár szárharisnya, két ing, két gaty, egy tábori sapka és egy pár keztyű.

És a hidászoknál:

Egy köpeny, egy fegyver kabát, egy mellény, egy posztó pantalon, két ing, két gaty, egy tábori sapka, egy pár keztyű és egy csákóboríték.

E szerint öltözékre esik:

25,000 köpeny a gyalogság számára párosi és gombok nélkül szürke vegyített posztóból.			
10,000 fegyver kabát a német gyalogság számára	} fej r posztóból	} hajtka és gomb nélkül	
10,000 „ „ magyar „ „			
4,000 „ „ vadászok „ „			
1,000 „ „ hidászok „ „			
10,000 gombokkal ellátott fejező mellény a német gyalogság számára			
10,000 „ „ magyar „ „			
4,000 „ „ vadász zászlóalj „ „			
1,000 „ „ hidászok „ „			
0,000 világos képosztó pantalon a német gyalogság számára			
10,000 „ „ sinorított posztónadrág a magyar gyalogság számára			
14,000 csukaszin szürke posztó a vadász zászlóalj számára			
1,000 „ „ hidászok „ „			
14,000 pár fekete posztóból, gombokkal ellátott szárharisnya,			
50,000 ing calicot-ból,			
50,000 gaty lenvászonból a sor gyalogság számára			
20,000 világos kék gyalogsági táborisapka.			
5,000 csuka szín szürke tábori sapka a vadászok és hidászok számára			
20,000 pár világoskék gyalogsági keztyű			
5,000 pár csuka szín szürke keztyű a vadászok és hidászok számára			
24,000 csákóboríték feketére vaszközött calicot-ból.			

Egy rendbeli legénységi felszerelés alatt értetődik:

Egy töltenytáskaszij testszíjjal együtt, egy átvétősi, egy puská vagy rövid puskaszij, egy durany táská, hozzája jó még egy nadrágszija a magyar nadrághoz.

E szerint legénységi felszerelésre esik:

1,000 töltenytáskaszij testszíjjal együtt gyártott irhaborból a gyalogság számára.	
1,000 „ „ felsőbbörből a vadászok számára	
1,000 átvétősi szuronytáskával együtt gyártott irhaborból, csattostól a gyalogság, közlegénység számára	
1,000 átvétősi szuronytáskával együtt felsőbbörből csattostól a vadászok közlegénység számára	
1,000 puskaszij gyártott irhaborból a gyalogság számára.	
1,000 kurtapusziszij felsőbbörből	
1,000 duranytáská gyártott irhaborból a gyalogság számára	
1,000 „ „ felsőbbörből a vadászok számára	
1,000 nadrágszija.	

Egy rendbeli lófelszereléshez számítatlik:

Egy nyeregbor, egy felső öv a körülszorító szíjjakkal egy alsó öv kötéssel, egy pár kenyerszija, egy előkészlet (lómellszija), egy kantárfej, egy homlokcsillag (szíjak) egy kantárszárfej, egy zabola szár, egy patkótáska, egy pár pisztoly tartó öv, egy pár köpenyszak kötőszij, egy rendbeli podgyáskötő szij 3 darabjával, és egy köpenyszak báránybőr borítékkal.

Egy rendbeli ágynéműkre esik.

Egy szalmazsák, egy fejpárna és négy lepedő, és ennelfogva összesen 20,000 egyszerű kavalet szalmazsák 20,000 egyszerű fejpárna és 80,000 egyszerű lepedő, azután 5,000 ágyszalmazsák 5,000 kórházi fejpárna és 20,000 kettős lepedő.

A szállítmányi lényeges föltételek következők: 1) Kevesebb mint — egy ezer rendbeli öltözék, egy ezer rendbeli legénységi felszerelés, három száz rendbeli lófelszerelés, és öt ezer rendbeli ágynémű nem ajálthatók.

A legkevesebb szállítandó mennyiség télesen tehát, vagy a német gyalogság számára

1,000 rendbeli öltözék, vagy is 1,000 köpeny, 1,000 fegyver kabát, 1,000 mellény, 1,000 posztó pantalon, 1,000 pár szárharisnya, 2,000 ing, 2,000 gaty, 1,000 táborisapka, 1,000 pár keztyű és 1,000 csákóboríték, vagy

(Folytatását lásd a mellékleten.)

a magyar gyalogság számára

1.000 rendbeli öltözkészlet, vagy is
1.000 köpeny, 1.000 fegyver kabát, 1.000 mellény, 1.000 posztó nadrág, 2.000 ing, 2.000 gaty, 1.000 táborisapka, 1.000 pár keztü és 1.000 csákóboríték, vagy
a vadászok számára

1.000 rendbeli öltözkészlet, vagy is
1.000 köpeny, 1.000 fegyver kabát, 1.000 mellény, 1.000 posztó pantalon, 1.000 pár szarharisnya, 2.000 ing, 2.000 gaty, 1.000 táborisapka és 1.000 keztü, vagy
a hidasok számára

1.000 rendbeli öltözkészlet, vagy is
1.000 köpeny, 1.000 fegyver kabát, 1.000 mellény, 1.000 posztópantalon, 2.000 ing, 2.000 gaty, 1.000 táborisapka, 1.000 pár keztü és 1.000 csákóboríték.

A legénységi felszerelés pedig vagy a német gyalogság számára 1.000 rendbeli felszerelés, vagy is

1.000 töltenytáskaszij a körülzörítő szijakkal gyártott írha bőrből, 1.000 átvétőszij gyártott írhabőrből, 1.000 puskaszij gyártott írhabőrből, 1.000 durranytáska gyártott írhabőrből, 1.000 nadrágszija felsőbőrből, vagy
a vadászok számára

1.000 rendbeli felszerelés, vagy is
1.000 töltenytáskaszij a körülzörítő szijakkal felsőbőrből, 1.000 átvétőszij felsőbőrből, 1.000 kurtapuskaszij felsőbőrből, 1.000 durranytáska felsőbőrből.

A lőfegyverelés 300 rendbeli, vagy is 300 nyeregbőr, 300 felső öv körülzörítő szijakkal, 300 alsó öv kötökkel, 300 pár kengyeliszij, 300 előkészlet (lőmellszija), 300 kantár fej, 300 homlokcsillag, 300 kantárszár, 300 zabola szár, 300 patkótáska, 300 pisztolytartó-öv, 300 pár köpeny kötőszij, 300 pár köpenyzsák kötőszij, 300 rendbeli podgyászoktőszij 3 darabjával és 300 köpenyzsák báránybőr tűz fedéllel.

Lenagyneműkből vagy az egészségesek számára 5.000 rendbeli t. i. 5.000 egyszerű kavalet szalmazsák, 5.000 egyszerű fejpárna, és 20.000 egyszerű lepedő, vagy a betegek számára 5.000 rendbeli t. i. 5.000 szalmazsák, 5.000 kórházi fejpárna, és 20.000 kettősepedő.

Magától értetődik, hogy a különféle fajok úgy a mint azok csoportosítva vannak, akként egygyütt ajánlhatók és hogy tekintve a posztószinét, a hajtokát, a gombokat, nadrágszinor-zást, és az ingek, gatyák és csákóborítékok anyagját, azután a legénységi felszerelésnél a csatolokat, — az összes szállítmányi mennyiség kiszámításánál tett utasítás irányadó.

Jóllehet az ajánlat kevesebbre, mint a mi fennebb meghatározott, — nem terjeszkedhetik, mindazonáltal a vállalkozóknak szabadságában áll bár mely faj rendbeliből többet is ajánlani.

Egyes fajokra való ajánlatok is elfogadhatók, azonban ez esetben az ajánlott fajoknak értéke legalább 10—12.000 forint legyen.

2) A szállítás az ajánlat útján kevesebbet kérőnek engedtetik át, és minden osztrák állampolgárnak, ki egy ily szállítási ügylet ellátására megkívántató képességet kellőleg kimutatni és a katonai kincstárnak a kívánt biztosítékot megadni képes, — szabadságában áll, magát ezen szállításon, a mindjárt elősorolandó kellekkel ellátott ajánlattevés által, részletelni.

3) A szállítási időszak, melyben az ajánlatok történhetnek, magában foglalja az 1862-dik évi január 1-től egész december utolsójig terjedő időkhöz és a jóváhagyott szállítmány legfeljebb 1862 évi dec. utolsó napjáig bevégezve kell lennie. A közelebbi határidők megállapítása valamint fajokra való ajánlatoknál annak meghatározása, hogy azokból a vállalkozók, mely mennyiséget a közelebbi határidők alatt beszállítani szándékoznak, — az ajánlatokra bízatik, azonban ezek kötelesek, ajánlatukban a közelebbi határidőket és az azok alatt szállítandó mennyiséget pontosan kijelölni.

4) Az ajánló ajánlatában kifejezni tartozik az egész rendbeli vagy fajbeli szállítmány mennyiségét, mit 1862 január 1-től december utolsójig szállítani akar — ugyan is rendbeli szállítmányánál a darabokat számmal és betűvel kiírva, és ha egész rendbeli készletet szállítani szándékozik, — egyszerűen összes számát az azokhoz tartozó daraboknak, nem különben megnevezni a ruházati bizottmányok, hova —, és az időhatárokat melyekben szállítani akar, az 1 és 3 pont utasítása szerint, — éppen úgy az egyes fajok szállítási árát orszákról értéken számmal és betűkkel világosan és kivárárszerűen kitenni.

5) Az ajánlatnál együtt beküldendő még egy bizonyítvány, mely által az ajánló egy kereskedelmi vagy iparkamara vagy pedig annak hiányában, az arra jogosított hatóság által képesnek nyilvánítatik, az ajánló mennyiségét a kitűzött határidőben pontosan szállítani.

Ezen, az ajánlkozókban bepecsételve átadandó és nálok csak is bepecsételve hagyandó bizonyítványok, melyekben, a netán bekövetkezendő kiegyezési eljárás körülírandó, — bélyeg mentesek.

Ott, a hol kereskedelmi kamarák léteznek, a hadügyi ministerium nem fog megelégedni, a testületi eljárástól, közösgieljáróktól vagy járási hivataloktól kiállított és jóváhagyott szállítvány képességi bizonyítványokkal, miért is ezeket a galicziái ajánlók a kereskedelmi és iparkamarától kieszaközölni tartoznak.

6) Hasonló árak mellett feltétlenül azon ajánlatnak adatik elsőbbség, kik egy nemből a legnagyobb számú rendbeli szállítmányt ajánlják.

7) Az ajánlat megtartásának biztosítása végett, az ajánlott szállítványok követelt ár értékének 5% bánpénz (vadium) gyanánt letendő vagy egy ruházati bizottmányánál, vagy valamely katonai pénztárnál, a bécsinek kivételével, és a letételről szóló okmány a szállítási ajánlattól elkülönítve saját borítéka alatt beküldendő, minthogy az ajánlat, annak a bizottmány által egy bizonyos napon történendő felnyitására bepecsételve marad, míg a bántapénz azonnal hivatalos vizsgálat alá vétetik.

Azonban minden ajánlatban vil gosan kimutandó, hogy a letett bánpénz valóban az ajánlt szállítvány értéknek 5% ját képezi, miért is abban a szállítvány összesértéke és az azután járó 5% bánpénz határozottan kifejezendő. Azon ajánlatok, melyekhez nem mellékeltek teljesen a bántapénz, — nem fognak tekintetbe vétetni.

8) A lánápenzek letételhetnek vagy kész pénzben, vagy ingatlanokrai jelzálogban, vagy osztrák állampapirokban, ugyan is az utolsók a letéti nap börzefolyamuk szerint, ha azonban kisorsolással öszvekötvék, névértéken felül semmi esetre sem fogadhatók el. Jelzálogi és kezességi okmányok csak akkor fogadhatók bántapénz gyanánt, ha azok egy ingatlan vagyonra bekebelezés által törvényesen biztosítva és az elfogadás végett az illető pénzügyszétség jóváhagyásával el vannak látva. Váltak nem fogadhatók el. A bántapénz letett összeg az ajánlatban mindég mennyiségileg osztrák értéken kiteendő.

9) Az ajánlatban mely 36 kr. törvényesű bélyegjeggyel ellátandó, és az ajánló által, jelleme és lakásának kitétele mellett, sajátkezűleg aláírandó, — nyilván és teljesen alá kell vetnie magát a vállalkozónak az illető újság lapban (kitéendő annak neve, száma és kelte) ki nyomott, és általa valamely ruházati bizottmánytól megtekintett és tudomásul vétett feltételeknek. A mintát, mely szerint az ajánlatok készitendők, megmutatja a melléklet. — Ebben a mintában példányképpen felvétellett a német sör gyalogság számára való 1000 rendbeli öltözkészlet ajánlatuk esete.

10) Ha több vállalkozók közösen tesznek ajánlatot: abban világosan nyilatkozniok kell, hogy ők magokat a szállítási feltételek pontos megtartása végett a cs. k. katonai kincstárnak egyetemlegesen (in solidum) azaz egyik mindnyájért, és mindnyája egyért lekötelezik, egyszerűen meg kell nevezni közülök egyiket vagy egyharmadikat, kihez a katonai hatóságok meghagyásai és megrendelések intézendők, és kívül minden, a szállítási ügylet érintő tárgyalások bevégezendők lennének, — ki a szerződésben kikötött fizetéseket minden társ — ajánló nevében átveendő és azokról nyugtátványt adandó lenne, — szóval ki minden a szállítási vonatkozó ügyekben mint a szállítást társaságilag elvállaló tagok meghatalmazottjának tartandó addig, míg a tagok egy másik hasonló jogokkal felruházott megbízottat nem fognak nevezni és ötlet egy min len tárgyról aláírt nyilatkozat által a szerződés teljesítésének vígyázatával megbízott hatóságnak tudomására hozni.

11) A szállítandó fajoknak az anyag minőségét és azoknak összeállítását illetőleg tökéletes mutatóvány-példányzerűnek kell lenniök és a különböző nagyságú fajoknál azoknak szabáléka is megtartandó.

Minden vállalkozó köteles magát pontosan az anyagok és fajoknak az öltözet bizottmányoknál talált mutatóvány-példányaihoz, az anyag-osztaléka és az összeállítás körülírására, nemkülönb az anyag minőségére és az összeállításra vonatkozó feltételekhez tartani, mikről magának minden vállalkozó valamelyik öltözet bizottmányánál pontos tudomást kell szereznie.

Az öltözet bizottmányoknak meg van hagyva, a vállalkozni kívánóknak tájékoztatásuk végett a fajokból, az ezekhez tartozó anyagokból és alkatrészekből példányokat megtekintés végett előmutatni, az egyes fajoknál megtartandó osztály- és szabálék felsorolást is megmondani és minden az anyag-, szabás- és összeállításra vonatkozó és más ideválni kívánt utasításat készséggel adni. Kész fajok szállítási akaróknak szabadságában áll még az itt hirdetményileg megállapított vagy jövőben kiírandó fajok feletti beszerzési költség kiszámításától az öltözet bizottmányánál másolatot venni, ezeknél az illető mutatóvány-példányokat azok árának és kezelési költségeinek megértése mellett megvenni és a szabási mintákat lemasolni, — megjegyeztetvén itt, hogy a kiszámítva levő árak a következhető szállítási ajánlatra nézve és az 1862. évre megállapítandó fajoknak a magadejébe a cs. k. hadügyi ministerium által meghatározandó árára nézve azon okból nem lehetnek irányadók, mivel a beszerzési költségek a változó anyagoktól és az összeállítás költségektől fügnek, ezen tényezők pedig a jövőben szállítandó fajokra nézve ösmertelenek.

Ily szállítványok valódi elvállalóinak használatul átengedtetnek a ruházati bizottmányok részéről még az anyagok és kész fajok, nemkülönb az alkatrészek mutatóvány-példányai és a szabási minták 15% kezelési költségek megértése mellett, és később netán támadandó hiányság elkerülése végett az elvállalóknak össze kell hasonlítaniok a nékiek bizottmányilag bepecsételve átadott példányokat és mintákat az eredeti mutatóványokkal és ezeknek szegély-cseduláin történt megtekintést nevék aláírásával megerősíteniök.

12.) A szállított köpenyek, fegyverkabátok, posztó pantalon és — nadrágok, szárharisnyák posztójának kell perzelellennük, jól elkészitettnek, egészen tiszta valódi jó juhgyapjából, nem igen durva és egyenetlen fonadékból, tömören szöve, kellőleg ványolva, jól megnyírva, nem kihúzza lennie, nem kell sem göcsös szálu karcos, vagy lyukadnak, sem molytálnak, sem gyantázott, enyvezett, vagy földdel, vagy krétával készitettnek, hanem jól fedetnek s tartósnak és folyónak, és főképpen a fejér posztónak szép fejérnek fekete és színes fonalak nélkül lennie. A használt színes és szederjes posztónak már gyapjú állapotban kell valódilag színezve, és ha fejér lenszóvettel dörzsöltetik, nem kell sem színét vesztenie, sem bepíszkoltatnia, és az előirt kémikai szinpróbat kiállania.

A mellények, táborisapák és keztükre fordítandó posztóknak, az érintett minőség mellett, még nedvesitettnek, mindazonáltal elkészítve kell lennie. A tábori sapák és keztük ezen felül még előbb színezett valódi és a szinpróbat kiállandó posztóból készitendők.

13.) Különféle bőrművekből készített felszerelési fajok akként adandók át, hogy azoknak egyes alkatrészei a minőségre, mértékre, a bőr jószágára nézve a mutatóványokéival meg egyezzenek, és a fajok és írha festetlenül, a felső bőrből való feketeitlen, a timósával gyártott bőrk pedig ugyan feketítve, mindazonáltal széleiken feketítlen állapotban, tehát széleiken a természetes szín szerint szállítandók, — a felszerelési fajokra használt felsőbőrnek egyedül cserleiben, timós vagy só csáva adalék nélkül, — kell készítve, száraznak, a felsőoldalon simának, tisztának, a fogásnál lágynak, a bevágásnál szép barna színűnek, összehajtogatottnak, barkázlónak, hasadások-, karczolások-, égetésektől mentnek, se fásultnak, se taplónak, sem igen beeresztettnek lennie.

A tinó-bőrök timós vagy csáva nélkül kell készítve, hústól jól kitakarítva, tisztának és egyenlőnek, nemigen gyengének, barkák, kukaszlyek, káros hasadékok és égésfoltok nélkülinek, kellőleg félyesnek lennie és a metszésnél egy homályos borona- vagy szaru-féle csikot mutatni.

A bagariabőr legyen finom kis barkájú, karmazin színű, kifelén, szép világos-barna, behatások és kukaszlyek nélkül, jól készitett, nem törékeny, a metszésnél egészen tömött és világos-barna színű.

A timós-gyártott bőr legyen tisztán lehúsolva, nem valami káros vegyrésszel, hanem kellő timós és se vegyülékkel jól elkészítve, azon felül lyukak, káros hasadékok és égésfoltok nélkül, fagygyuval jól bekenve és a bemetszésnél egészen fehér.

Az írhabőrnek kell készitve, nem taplónak, halzsírral és semmiféle más zsir által, — kellőleg beeresztve, jól és tökéletesen kíványolva és feszítve, kukasz és más lyukak, káros hasadékok és égetések nélkülinek, erősen és tartósnak, mindazonáltal a fogásnál lágynak és hejlekonyoknak.

14.) A nyeregbőrök és köpenyzsákok báránybőr-takarójára fordítandó báránybőröknek általán teli bőröknek és gubacsosak készitettnek és kellőleg kihúzóva, molytól tisztának, szörzadagoknak, erős bőrtűeknek, színezetteleneknek és természetes feketének kell lenniök.

15.) Eltávózások az előirt mutatóvány-példányoktól nem történhetnek, vonatkoznak azok bár javításokká vagy pótszeranyagok használatára.

A példányzerűtől eltávózás eredményezi a szállított rész el nem fogadását.

16.) Az öltözet szabályok megváltoztatása esetében erről a vállalkozók a katonai igazgatóság által jókor fograk értesitetni, hogy a megszüntetett forma szerinti készitést beállítják és az új szerinti elkezdhetik.

17.) A kész fejek átadása, megvizsgálása és átvevése, a ruházati bizottmányok készletit rakláraiban fog, a ruházati bizottmányok parancsnoksága által kiadott átvevési utasítás szerint, — végbe menni.

Az átvevés könnyebbitése végett tartozik a szállító, azon fajok, melyek különféle nagyságok, osztályok és fajok szerint szállítandók, ezek szerint ejkülönbözni és valamint az ő, úgy az osztály és fajbeliség megjelölve átadni.

Az átvételnél azután megvizsgáltatik és megállapítatik a darabok és osztályok és fajok száma.

A készen szállított fajok megvizsgálása az anyagot illetőleg történik a ruházati bizottmányoknál hivataloskodó felelős kapitányok és mesterek, az összeállítás vizsgálása pedig alkalmas segédek által a felelősök és mesterek felügyelete alatt, kik valamint az anyag minőségére, úgy a munka példányzerűségére nézve felelősség- és megértés — kötelesek.

Ezen átvizsgálásoknál fognak azon felül a szállított értéken néhány hadseregéből bizottmányi tagok is közbenjárulni, valamint a szállítóknak meg van engedve, maga költségén egy meghitelt becsmentert az átadásnál maga mellé venni. A hadseregéből bizottmányi tagok és a meghitelt becsmenterek itt léte ugyan nem bír a szállított fajok átvételére vagy elutasítására a ruházati bizottmányánál határozati befolyással, azok azonban jogosítva vannak, előadandó aggályoknál, a ruházati bizottmányánál egy jegyzőkönyv felvételét kívánni, melyben az előfordult aggályok felveendőek és a jegyzőkönyv végén ítéletök beigtatni és a felsőbb határozat hozatal végett a jegyzőkönyvnek a cs. kir. hadügyi ministeriumhoz felküldését szorgalmazni, ha különben a szállító nem látja jobbnak mindjárt egy részrehajlatlan bizottmányi letévesít kéri.

19.) A posztó anyagok vizsgálatánál a kezdet történik az anyag megvizsgálásával. Ugyan is legelőször vizsgálat alá vétetik a posztó színe és árnyéklata, tartóssága, a szövet tömötsége és a gyapjú minősége a mennyiben a kézzel való fogás szerint a nagyobb részt béléssel ellátott fajokra nézve a megítélés lehetséges. Ha annál semmi jelentéken aggályok nem adódnak elő, akkor a beható átvizsgálát végett, a köpenyek, fegyver, kabátok, pantalonok, magyar nadrágok, és szörharisnyák által szállított mennyiség két szálaléka elosztattatik és a ruházati bizottmány parancsnokság ítéletére van bízva, meghatározni mely öltözkészlet darab bontassék fel egészen vagy részletesen. A szétbontott részeket megvizsgáltatik, pontosan a posztó minősége és a bélé anyaga, és a szabás általán ellenőriztetik, az egyes daraboknak a mintákra való illesztése által.

A nedvesített posztóból készitendő öltözkészletnél a felbontott szálaléki darabokn áztatási kísérletek tetetnek t. i. minden darabnál, a fajon párosan létező alkatrészekből az egyik, felváltva az elő- és utó részből, — vizbetetetik és 5 egysz 6 óra hosszágig abban hagyatik. Mielőtt az áztatás kezdődik, minden áztatandó darab letéttetik a hasonnevű részre ugyanazon öltözkészlet darabok és ekként szerzeretük meggyőződés a tökéletes hasonló szerzeretől.

Az áztatott darabok kellőleg megszáritása után ezen összehasonlítás ismételtetik. Adódnak elő különbségek, melyek a posztónak valóságos megperzselésére következtetést engednek: úgy ez oknál fogva elutasítatik a hasonnevű szállítványrész; ha azonban az áztatási kísérlet aggálytalan: akkor átmenet történik az összeállítás vizsgálatára, hol nemcsak a sima, tartós és példányzerű munka, hanem a helyes, a nagysági fajoknak megfelelő szabás is tekintetbe vétetik. A jelentékeny mérések megmérésére, minden öltözkészlet nézve és pedig minden nagyság, osztály- és fajra nézve, bélyegzett minták készitettnek, melyekre a kész fajokra nézve meghatározott különféle mértékek feljegyezve vannak.

A mellények, tábori sapák és keztük, melyeknél a két szálalék felbontása lehetséges, kész állapotban vizsgáltatnak meg az anyagot és készitést illetőleg, és a méretek valódisága a minták által állapítatik meg. Ha azonban az összeállításnál oly hiányok látszanak, melyek

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Kö

nyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.